ACİL SERVİSTE ŞİDDET RİSKİ ALTINDA KRİZ YÖNETİMİ

Uzm. Dr. Tuğrul TOPAL

FELAKET BAŞA GELMEDEN EVVEL ÖNLEYİCİ TEDBİRLERİ DÜŞÜNMEK LAZIMDIR.

GELDİKTEN SONRA DÖVÜNMENİN FAYDASI YOKTUR.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

ŞİDDET NEDİR ?

- ✓ Sağlık çalışanlarının, sağlık hizmeti sunumu sırasında veya bu hizmetlerinden dolayı karşılaşabilecekleri, fiziki veya psikolojik açıdan çalışanların zarar görmeleriyle sonuçlanan/sonuçlanması muhtemel sözlü veya fiili davranışlardır.

SAĞLIK KURUMLARINDA ŞİDDET

- ✓ Sağlık çalışanlarının maruz kaldığı şiddetin en önemli özelliği, şiddetin diğer iş kollarına göre daha fazla olmasıdır.
- ✓ Elliot'un yaptığı bir çalışmada, sağlık kurumunda çalışmanın diğer iş yerlerine göre şiddete uğrama yönünden 16 kat daha riskli olduğu gösterilmiştir.

SAĞLIK KURUMLARINDA ŞİDDET

- ✓ Yapılan çalışmalar; sağlık çalışanlarının çalıştıkları süre boyunca en az bir kez herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını, şiddet türünün ise en çok sözel şiddet olduğunu göstermiştir.
- ✓ Cinsiyet açısından bakıldığında kadın çalışanların erkeklere oranla daha yüksek oranda şiddete maruz kaldığı görülmüştür.
- ✓ Acil Sağlık Çalışanları diğer sağlık çalışanlarına göre daha dezavantajlı bir gruptur.

YÖNETMELİK

- ✓ 2012 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılarak yürürlüğe giren yönetmelikte şiddete uğrayan sağlık personellerine yapılacak olan hukuki yardımın usul ve esasları belirlenmiştir.
- ✓ Bu kapsamda Sağlık Bakanlığı “Beyaz Kod” uygulamasına geçmiştir.
- ✓ Bu uygulama kapsamında Sağlık Bakanlığı merkez biriminde 7/24 hizmet veren 113 Beyaz Kod Çağrı Merkezi kurulmuş ve www.beyazkod.saglik.gov.tr internet adresi oluşturulmuştur.

YÖNETMELİK

- ✓ Yönetmelik sonrasında uygulamadaki aksaklıkları gidermek ve işleyişi açıklamak üzere 2016 yılında yine Sağlık Bakanlığı tarafından “Hukuki Yardım ve Beyaz Kod Genelgesi” yayınlanmıştır.
- ✓ Genelgede sağlık kuruluşlarında gerçekleşen bütün şiddet olaylarının bildirimlerinin Beyaz Kod sistemi üzerinde yapılması istenmiştir.
- ✓ Bu amaç ile oluşturulmuş olan 113 beyaz kod çağrı merkezi ve internet adresine ek olarak kurumlar içerisinde şiddet olayı bildirimleri ile ilgili birimler oluşturulmuştur.
- ✓ Kurum bazında şiddet olaylarının takibi bu birimlere verilmiştir.

YÖNETMELİK

✓ Yönetmelik ve genelgeye göre şiddet olayları bildiriminde işleyiş şu şekildedir

1. Sağlık Bakanlığı hukuk müşavirliği bünyesinde Beyaz Kod Çağrı Merkezi kurulmuştur. Bu çağrı merkezinde gelen çağrılar karşılanır ve beyaz kod sistemine kayıtları yapılır.
2. Sağlık Bakanlığına bağlı kuruluşlarda beyaz kod ile ilgili işlemler Çalışan Hakları ve Güvenliği birimlerince yürütülür. Bu birimlerde kişilerin şikâyetçi olup olmadığına bakılmaksızın kurumlarına gerçekleşen şiddet olaylarının tümünün sisteme kaydı yapılır. Başvuruya ilişkin bilgi ve belgeler toplanarak onların da sistem girişi gerçekleştirilir.
3. Her ilde İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde “Beyaz Kod İl Koordinatörlüğü” kurulur. Koordinatörlüğe il sağlık müdürü tarafından görevlendirilen bir avukat başkanlık eder. Bu birim tarafından il bazında sisteme girişleri yapılmış olan başvuruların beyaz kod kapsamında olup olmadıkları değerlendirilir. Beyaz kod kapsamında olduğuna karar verilen başvurular ile ilgili evraklar savcılığa intikal ettirilir. Mağdur personele hukuki yardımda bulunulur.

- ✓ Literatürde işyerinde herhangi bir şiddet türüne maruz kalmış kişilerin stres, depresyon gibi ruhsal problemler yaşadıkları ve kaygı düzeylerinin arttığı belirtilmektedir.
- ✓ Kaygı düzeylerindeki artış bireylerin özel hayatlarında, aile yaşantılarında da yaşadıkları sorunların artmasına neden olmaktadır.
- ✓ Şiddete maruz kalmış kişilerde yaşadıkları ruhsal problemler ek olarak ayrıca; bel, baş, boyun, mide ağrıları, kalp hastalıkları ortaya çıkmaktadır.
- ✓ Ayrıca yapılan araştırmalar, işyerinde şiddete maruz kalma durumu çalışanların, işlerinden tatmin düzeylerinin düşmesine, kurumdan ayrılma düşüncelerinin artmasına ve iş kazalarına daha sıklıkla maruz kalmalarına neden olmaktadır.

BEYAZ KOD KAPSAMINDA OLAN FİİLLER

- ✓ Olayın, sağlık hizmeti sunumu sırasında veya çalışanların görevlerinden dolayı gerçekleştirilmiş olması esastır.{(Sağlık Bakanlığı Personeline Karşı İşlenen Suçlar Nedeniyle Yapılacak Hukuki Yardımın Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Madde 1; Madde 4, Birinci Fıkra, Bent (g); Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan 2016/3 sayılı Genelge, Madde 1, a)}
- ✓ Hastaların, hasta yakınlarının veya başka bir kişinin/kişilerin işledikleri, sağlık çalışanı için risk oluşturan sözlü, fiziki veya cinsel saldırı niteliğindeki her fiil beyaz kod kapsamındadır.

BEYAZ KOD KAPSAMINDA OLMAYAN FİİLLER

- ✓ Çalışanlar arasında mevcut gücün veya pozisyonun kötüye kullanılarak sistematik bir biçimde uygulanan psikolojik şiddet, baskı, kuşatma, aşağılama, tehdit, bezdirme, taciz etme, yıldırma vb. fiillerinin sonucu olan olaylar,{*(Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan 2016/3 sayılı Genelge, Madde 3, a), aç)*}

- ✓ Çalışanın hizmet verdiği sırada olsa bile şahsi meselelerden kaynaklanan ve hizmetle ilişkisi kurulamayan fiiller beyaz kod kapsamı dışındadır.{*(Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan 2016/3 sayılı Genelge, Madde 3, a), ad)*}

BEYAZ KOD KAPSAMINDA ELDE EDİLEN HAKLAR

- ✓ Yapılacak işlemleri takip etmek üzere mağdur **çalışanların başvurabilecekleri bir sistem**in bulunması
- ✓ Mağdur çalışana **hukuki destek verilmesi**
- ✓ Mağdur çalışanın **ifadesinin görev yaptığı yerde alınabilmesi** imkânı

BEYAZ KOD KAPSAMINDA ELDE EDİLEN HAKLAR

- ✓ Acil verilmesi gereken sağlık hizmetleri hariç olmak kaydıyla **hizmetten çekilme hakkı**,{3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun anılan Ek 12'nci maddesine ilave edilen bir fıkra ile (Ek fıkra:15/4/2020-7243/28 md.), Bakanlığımızca hazırlanan 2012/23 sayılı "Çalışan güvenliğinin sağlanması" konulu Genelge, Madde 6}

- ✓ Adli veya mülki idare makamlarınca verilen bir belgeyle belgelendirilmesi hâlinde, çalışanın mağdur olmasına sebep olan kişinin **aile hekiminin değiştirilebilmesi**,(Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği, Madde 8, İkinci Fıkra)vb. haklara kavuşmuştur

BEYAZ KOD KAPSAMINDA YAPILAN HUKUKİ DÜZENLEMELER

- ✓ Sağlık kuruluşlarında görev yapan çalışanlara karşı görevleri sırasında veya görevleri dolayısıyla işlenen **kasten yaralama** suçunun **tutuklama sebebi** varsayılan suçlardan olduğu,
- ✓ Sağlık kuruluşlarında görev yapan sağlık çalışanları ile yardımcı sağlık çalışanlarına karşı görevleri sebebiyle işlenen, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan kasten yaralama (madde 86), tehdit (madde 106), hakaret (madde 125) ve görevi yaptırmamak için direnme (madde 265) suçlarında ilgili maddelere göre tayin edilecek **cezaların yarı oranında artırılacağı**,
- ✓ Türk Ceza Kanunu'nun 51'inci maddesinde düzenlenen **hapis cezasının ertelenmesi hükümlerinin de uygulanmayacağı**,

hususları hükme bağlanmıştır. {*3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, Ek 12'nci madde (Ek fıkra:15/4/2020-7243/28 md.); 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100'üncü maddesinin üçüncü fıkrası*}

BEYAZ KOD SİSTEMİNE NASIL BAŞVURULUR

ŞİDDET MAĞDURU

ALO 113

- T.C kimlik numarası
- E posta adresi,
- Cep telefonu ve kurum telefon numaraları

www.beyazkod.saglik.gov.tr

- Üye olunması, (T.C kimlik numarası,cilt no, sıra no,aile sıra no)
- E posta adresi,
- Cep telefonu ve kurum telefon numaraları,

ÇALIŞAN HAKLARI ve GÜVENLİĞİ BİRİMİ

- T.C kimlik numarası
- E posta adresi,
- Cep telefonu ve kurum telefon numaraları

BEYAZ KOD SÜRECİ

1. *Kurumunuzda/biriminizde görevlendirilen birim/personel en kısa sürede sizinle irtibata geçecektir.*
2. *Söz konusu birim/personel başvurunuza ilişkin olarak aşağıdaki bilgi ve belgeleri temin ederek beyaz kod sistemine kaydedecek ve asıllarını İl Beyaz Kod koordinatörlüğüne intikal ettirecektir.*
   - *Olay tutanağı*
   - *Hukukî yardım talep formu*
   - *İhbar dilekçesi*
   - *Onam formu*
   - *Olayı doğrulayan diğer kanıtlar*

BEYAZ KOD SÜRECİ

3. İl Beyaz Kod Koordinatörü tarafından görevli birim/personel tarafından intikal ettirilen bilgi ve belgeler tetkik edilerek;

a. Başvurunuz beyaz kod kapsamında ise bilgi ve belgeler adli mercilere intikal ettirilerek adli süreç başlatılır ve süreç boyunca size hukuki yardım yapılır.

b. Başvurunuz beyaz kod kapsamında değil ise tarafınıza gerekli bilgilendirme yapılacaktır. Bu durumda hukuki yardım talebinizde karşılanmayacaktır. Başvurunuzun beyaz kod kapsamında olmadığına ilişkin bilgilendirme tarihinden itibaren 7 gün içerisinde İl Beyaz Kod Koordinatörlüğüne bir dilekçe ile itiraz edebilirsiniz.

BEYAZ KOD SÜRECİ

4. Adli süreç:

a. Bu süreçte adli mercilerce tarafınıza yapılacak tüm tebligatlar hususunda en kısa sürede il koordinatörlüğünü haberdar etmeniz önem arz etmektedir.

b. Yapılacak duruşmalarda bulunmanız gerekmektedir. Aksi halde mahkemece zorla getirilme kararı verilebilir.

c. Bu süreçte özel avukatınızdan da hukuki yardım alabilirsiniz.

BEYAZ KOD SÜRECİ

5. Bilgilendirme:

Tüm bu süreç boyunca, sürecin her aşamasından, tarafımıza vermiş olduğunuz mail adresine bilgilendirme mailleri gönderilerek haberdar edileceksiniz.

TEŞEKKÜRLER..